

novoles

25. novembra 1983

LESNI KOMBINAT NOVO MESTO – STRAŽA

Ob dnevu republike

Svet drvi vse hitreje v mrak hladne vojne. Kriznih žarišč in prizorišč spopadov, kjer namesto zdravega razuma govori orožje, je iz dneva v dan več, gospodarskih težav, ki pestijo še posebej dežele tretjega sveta, ni videti konca. Tudi Evropa v naši neposredni bližini se znova odeva v še močnejši atomski plašč in vsa protestna zborovanja in klici po razumni rešitvi sporov so kot trkanje na mrtva, brezupno gluha vrata. „Kam in zakaj?“ se sprašujejo ljudje, ki osvobojeni politikantskih intrig in drobnih navijaških strasti strmijo v ta grozljivi razvoj. „Ali nas ni zgodovina z vsemi grozotami svetovnih vojn, v katerih se je zdrav razum in tisto, kar je ostalo človeškega, človečanskega, le s težavo izvil iz smrtnega objema, naučila za bodočnost? Katere so tiste mračne sile, ki grozijo uničiti še tisto, kar je bilo s takšnimi napor, z milijonskimi žrtvami in s trpljenjem pridobljenega?“

Ob Dnevu republike, ob štirideseti obletnici drugega zasedanja Avnoja, ki je postavilo zdrave temelje naši, jugoslovanski državnosti, postajajo taka razmišljanja še močnejša. Takrat so poslanci iz vseh delov naše okupirane domovine, sredi bojev in pokanja orožja, sklenili, da je bodočnost ljudi, ki želijo mir, ki hočejo dobro in so za to pripravljeni žrtvovati vse, le v skupni borbi proti skupnim zatiralcem in v skupni viziji države, v kateri bo prostora za vse, ne glede na narodno pripadnost, jezik ali svetovno prepiranje, za vse, ki spoštujejo sebe in se zato ne dajo poniževati in nočejo hlapčevati, in za vse,

ki spoštujejo pravico drugih do lastne narodne biti in neodvisnosti. Postavljen je bil temelj skupu narodov in narodnosti, prvič v zgodovini jugoslovanskih narodov izhajajoč iz idej bratstva, enotnosti in enakopravnosti. Taka misel je morala zmagati, država, ki je izhajala iz takih temeljev, je morala biti dovolj močna, da je tudi pozneje, ko je orožje potihnilo, ostala enotna in je kljubovala vsem notranjim težavam, izgradnji porušene domovine in vsem zunanjim pritiskom, ki jih tudi ni bilo malo.

Danes, ob štiridesetletnici tega zgodovinskega zbora, smo lahko ponosni na naprednost duha, ki še vedno veje iz njegovih sklepov. Z uresničevanjem le-teh je naša domovina postala spoštovana članica mednarodne skupnosti in pomemben člen v gibanju neuvrščenih držav, ki so v svoje deklaracije tudi prevzele

ideje o medsebojnem spoštovanju in enakopravnosti, o enakosti vseh narodov in ras. Ti sklepi so postali tudi temelj naše ustavnosti in k njim se še vedno zatekamo, kadar nas trenutne težave ali nerazumevanja pripeljejo do tega, da bi jih kdo zaradi kratkovidnih koristi hotel zlorabiti. Sklepi so še vedno tisti moralni in obvezujoči zakon, ki je jedro vsega družbenopolitičnega in gospodarskega dogajanja pri nas. Skozi njih in tudi skozi vsa poznejša spoznanja našega notranjega razvoja danes presojamo tudi dogajanja v svetu, zato tako kategorično in brez premisleka lahko obsojamo politiko nasilja, ki preveč današnji svet, in zato lahko tako odločno opozarjamo na posledice, ki jih prinaša s sabo vsako nespoštovanje suverenosti, svobode in enakopravnosti drugih narodov in držav. Zato lahko brez premisleka obsojamo tudi politiko oboroževanja in hladne vojne, ki nikakor

ni v duhu zbliževanja narodov, krepitev prijateljstva in miroljubnega sožitja, niti v duhu borbe proti revščini, zaostalosti in lakoti, ki še danes tarejo dve tretjini svetovnega prebivalstva. Zavest, da so znali narodi in narodnosti Jugoslavije tudi v najtežjih trenutkih najti prave rešitve in skupaj sprejeti tako daljnosežne sklepe pa nam je v spodbudo tudi sedaj, ko preživljamo eno najtežjih gospodarskih kriz po osvoboditvi. Če smo znali takrat, ko je nevarnost pretila od vsepovsod, zakaj ne bi znali tudi danes? To naj nam bo vodilo, ko premišljamo o tem, kako bomo uresničili gospodarsko stabilizacijo.

N. S.

 ★ Za dan republike ★
 ★ vam iskreno čestitamo! ★
 ★ UREDNIŠTVO ★
 ★*****

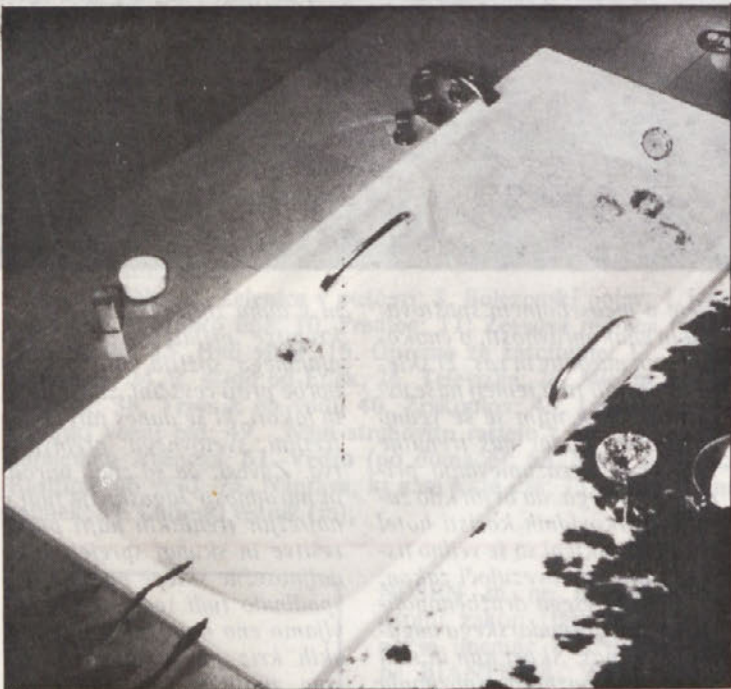
NOVOSTI

V tozdu ŽAGA so prišli do še ene pomembne pridobitve.

Pred kratkim so usposobili nove asfaltirane površine v trikotniku med žerjavom, železnico in cesto. Ti prostori so namenjeni manipulaciji eksterno nabavljenega žaganega lesa in zračnemu sušenju žaganega lesa. Novousposobljene površine merijo približno 2400 m². Pomen novousposobljenih površin je predvsem v tem, da omogočajo normalno in hitro transportiranje z viličarji. Zlasti je to pomembno ob razkladanju železniških vagonov.

Prejšnje razkladanje vagonov je bilo sila neprimerno, zamudno in tudi nevarno, saj je viličar razkladal vagone kar na cesti, saj drugje ni imel prostora. Sedaj pa razklada zunaj prometnih površin. Približno polovica novopridobljenega prostora, ki je namenjen zračnemu sušenju žaganega lesa, omogoča približno 400 kubičnih metrov. To predstavlja dokajšnjo širitev kapacitet zračnega sušenja, ki jih v Novolesu zelo primanjkuje.

V temeljni organizaciji Tovarna kopalniške opreme z veliko prizadevnostjo in uspehom osvajajo nove in čedalje zahtevnejše proizvodne programe. Zelo zahteven program so razvili v tem času. To je kopalna kad OHRID 180 s sistemom vodne masaže. Vodna masaža deluje na principu delovanja električne črpalke, ki črpa vodo skozi iztočne šobe iz kadi in jo pomešano s kisikom pod pritiskom vrača v kad skozi dotočne šobe. Na ta način nastane značilno vodno valovanje. Smer in moč masažnega curka regulira kopalec sam z dotočnimi šobami. Kopanje v tej kadi z vodno masažo je zdravilno: pospešuje izločanje odpadnih snovi ter odvečne maščobe iz telesa, pospešuje cirkulacijo krvi in ohranja prožnost mišic. Vse to vpliva na splošno počutje in ohranja telesno kondicijo. Oblika kadi omogoča udobno in varno kopanje. Vsekakor pomeni razvitje te kadi veliko pridobitev v širšem merilu.

DELEGATSKE VESTI - DELEGAT

VESTI IZ TOZDOV

Že v prejšnji številki glasila smo vas obvestili, da smo v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti obravnavali devetmesečni obračun in plan za četrto tromesečje. Tokrat vas želimo seznaniti z nekaterimi posebnostmi, ki so bile na teh razpravah.

TOZD TG DVOR

Na Dvoru so obravnavali poslovanje v devetih mesecih in plan zadnjega kvartala — na delavskem svetu dne 25. 10. 1983 in na zboru delavcev 27. 10. 1983.

Ugotovili so, da dosegajo fizični plan proizvodnje za 6 odstotkov nižje kot v I. 1982, na kar vpliva predvsem kooperacija. Elemente dobivajo šele v drugi polovici meseca, tako, da je potem nemogoče izvršiti plan proizvodnje. Izvozni načrt za zadnje četrletje je 200.000 dolarjev, kar je precejšnja obveznost.

Da bi izboljšali delovne razmere, so se odločili za nabavo novih strojev (brusilka, plavajoči rezkar, avtomatska brusilka, nadmizni rezkar). V novembru so začeli z deli pri ventilaciji — povračanje toplega zraka. Za leto 1984 predvidevajo rekonstrukcijo lakirnice, s čimer bi povečali proizvodnjo in izboljšali delovne pogoje.

4. 11. 1983 pa so imeli sestanek vodij samoupravnih delovnih skupin. Obravnavali so realizacijo plana proizvodnje za oktober. Ugotovili so, da so dosegli 90% fizičnega plana proizvodnje ali 180.000 dolarjev. Imeli so izpad pri kooperaciji s „Centrom 8. maj“ v Varaždinu in probleme z naslonjali iz TOZD TVP, ker so se razslojevala. Obravnavali so še plan za november in tekočo proizvodno problematiko.

SIGMAT

V Sigmatu so obravnavali poslovanje v devetih mesecih in plan zadnjega četrletja: na seji DS TOZD 25. 10. in na zboru delavcev 26. 10. Največ so razpravljali o privatni konkurenci, saj ima bivši direktor TOZD, tov. Jenkole, kot zasebni obrtnik podoben proizvodni prog-

ram kot Sigmat. Zato je bila imenovana posebna komisija, ki naj zadevo razišče. Obravnavali so še ostalo tekočo proizvodno problematiko, zlasti vprašanje kvalitete, rokov izdelave itd.

TOZD TPP

Poslovanje v devetih mesecih in izpolnjevanje plana za zadnje četrletje so v Gotni vasi obravnavali na delavskem svetu 21. 10., samoupravnih delovnih skupinah pa od 22. 10. do 27. 10. Posebnih pripomb niso imeli. Zanimivo je, da je v tej temeljni organizaciji čedalje več prijav inovacij, tako so sedaj prijavljene štiri, in sicer:

- tesnenje ležaja na miznem rezkarju,
- razrešitev ozkega grla — transport do moznicarke,
- postopek izdelave profilnih, čelnih in podnožnih letev,
- vrtanje vrat in stranic.

Vse štiri inovacije je delavski svet potrdil.

Na samoupravnih delovnih skupinah so izpostavili problematiko pogojev dela zlasti v decimirci, furnirnici. Veliko pripomb so imeli na tehnološko pripravo dela, ker so tehnološki postopki pomanjkljivi, obravnavali pa tudi vprašanje šablon, ker je s temi velik nered. Mnogo pripomb so imeli na vzdrževanje, del kritik pa je šel tudi na račun novega izmenovodja. Imeli so še vrsto drugih pripomb.

TOZD TVP

V TOZD TVP so obravnavali devetmesečni obračun: na delavskem svetu 26. 10. in na zboru delavcev 27. 10.

Največ razprav je bilo o dobavi hlodovine, saj je stanje zelo kritično. Hlodovino vozijo iz Bos. Petrovca, kjer pa hočejo v zameno vezane plošče. Precej pozornosti so posvetili tudi produktivnosti, ki se je v zadnjem času zmanjšala, zato bodo v decembru nekaj dni delali po 12 ur. Delavci so imeli pripombo, da je bolje organizirati proizvodnjo v 8 urah in ne bo potrebno delati po 12. ur. V tej TOZD je nastal problem, ker je veliko vodstvenega kadra na bolniški, zato proizvodnja ne teče, kakor bi morala.

Veliko vprašanj je bilo glede tekoče proizvodne problematike (transport, priprava lepila, pomanjkanje palet). Beseda je tekla tudi o proizvodnji tuš kabin, ki naj bi se preselila v Metliko.

SKE VESTI - DELEGATSKE VESTI - DELEGATSKE VESTI - DELE

TOZD TPI

V Soteski so razprave o periodičnem obračunu in planu za zadnje četrtletje tekale na DS TOZD in zboru delavcev, in sicer 26. 10. 1983.

Bistvenih pripomb ni bilo. Ponovno pa so na delavskem svetu obravnavali planirano investicijo v Radatovičih, kar jim je tov. Pečar izčrno obrazložil. DS se je s to investicijo strinjal, saj je imel v zvezi s tem na eni prejšnjih sej pomisleke.

Na delavskem svetu so znova načeli vprašanje proizvodnje plastificiranih iveric, ker so bili člani seznanjeni z nekaterimi načrti TOZD TVP glede preselitve te linije v druge prostore. Zadeva se vleče že od leta 1977, ko je bila linija Düs-pohl postavljena v TOZD TVP, in sicer zaradi znanih težav, ki jih je v tistih letih doživljala tovarna vezanih plošč.

UNILES

15. 11. 1983 je bila seja odbora za splošne zadeve SOZD Uniles. Na njej smo obravnavali:

- plan SOZD Uniles za l. 1983,
- vključitev Lesne Slovenj Gradec v SOZD Uniles,
- razpis volitev v samoupravne organe SOZD Uniles,
- spremembe nekaterih samoupravnih splošnih aktov.

Devetmesečni obračun in plan za zadnje tromesečje so seveda obravnavali tudi v vseh ostalih TOZD, vendar iz njihovih zapisnikov niso razvidne kakšne posebne pripombe ali pa v splošno službo še nismo prejeli njihovih zapisnikov.

POSLOVNE VESTI

Kolegijski poslovodni organ je v zadnjih treh tednih, po končani analizi rezultatov 9-mesečnega obračuna ter plana za zadnje tromesečje, o čemer smo v glasilu že pisali, obdelal vrsto tekočih vprašanj. Vprašanja so bila obdelana bodisi na sejah KPO ali pa na vnaprej dogovorjenih strokovnih sestankih z vnaprej predvideno strokovno temo. Največja teža je bila dana problematiki zagotovitve čim bolj normalnega poteka proizvodnje: pravočasni nabavi surovin in repromateriala, kooperaciji in zagotovitvi delavcev za proizvodnjo.

KPO je temeljito obravnaval problematiko tozda Bor v Krškem. Oblikoval je predlog sanacijskega odbora, ki naj bi pripravil sanacijski program za zadnje trimesečje in za naslednje leto. Program bo moral biti obvezujoč dokument za vse, ki bodo znotraj opredeljenih nalog zadolženi za njihovo izpeljavo. Sanacija bi

morala biti realizirana do konca prvega polletja 1984.

Zaradi pomanjkanja surovin je za Novoles čedalje bolj zanimiv projekt izkoriščanja drobne oblovine. V zvezi s tem so že bile opravljene določene aktivnosti na relaciji GG — Novoles, vendar zaenkrat kaže, da je projekt bolj zahteven, kot je zgledalo na začetku.

zato bo delo na njem potekalo dalj časa.

KPO in PO sta obravnavala projekt uvajanja integralnega informacijskega sistema, ki bi ga morali realizirati v več fazah v naslednjih 6—7 letih. Oba organa sta si enotna, da je sistem strokovno organizira-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Gradivo za razpravo in sprejem

Samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za pospeševanje konvertibilnega izvoza in konvertibilnega deviznega priliva v SR Sloveniji v letu 1984

Skupščina samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino je poslala vsem OZD v sprejem samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za pospeševanje konvertibilnega izvoza in konvertibilnega deviznega priliva v naši republiki v letu 1984.

V SR Sloveniji so bile republiške stimulacije za pospeševanje izvoza za leto 1982 uvedene z zakonom, in sicer iz naslednjih virov:

- presežkov SIS družbenih dejavnosti,
- presežkov po zaključnem računu Narodne banke Slovenije za l. 1981
- ter ostankov sredstev za stimuliranje izvoza, zbranih po medrepubliškem družbenem dogovoru za leto 1981.

Za leto 1983 je bilo z republiškim zakonom zagotovljeno zbiranje prispevka iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela in sicer v višini 2,8% od davčne osnove. Za leto 1984 je pripravljen poseben samoupravni sporazum, v katerem je ponovno opredeljena prispevna stopnja v višini 2,8% od iste osnove kot po zakonu. Temeljne organizacije, ki izvažajo, so oproščene tega prispevka po naslednji lestvici:

- 25%, če znaša delež izvoza 5—10% v celotnem prihodku,
- 50%, če znaša delež izvoza 10—20% v celotnem prihodku,
- 75%, če znaša delež izvoza 20—40% v celotnem prihodku,

100%, če znaša delež izvoza v celotnem prihodku nad 40%.

Kolegijski poslovodni organ je samoupravni sporazum obravnaval na svoji seji 2. 11. 1983 in ugotovil, da Novoles prejme mnogo več stimulacij, kot pa jih izloča, zato predlaga vsem delavskim svetom TOZD in DSSS, da ga na prvih sejah DS TOZD sprejmejo. Samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji za obdobje 1981—1985

Skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja je pripravila predlog sprememb samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji za obdobje 1981—1985 in ga poslala samoupravnim organom vseh OZD v sprejem.

Spremembe so potrebne zaradi nove zakonske ureditve pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki poleg drugih novosti uvaja obvezno zavarovanje vseh kmetov in članov njihovih gospodarstev, ki opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic. Tako predlog samoupravnega sporazuma vključuje dosedanje skupnost starostnega zavarovanja kmetov v SR Sloveniji v skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja, se pravi, da se sredstva za leto 1984 in 1985 planirajo v tej skupnosti.

Poleg tega se spremembe nanašajo še na:

- število uživalcev pravic,
 - vrednost programa,
 - zagotavljanja sredstev.
- Zaradi nove zakonske ure-

ditve (predčasna pokojnina, odprava gostote let, dokup let) se bo povprečna letna stopnja rasti upokojencev predvidoma zvišala v letih 1984 in 1985 od sedanjih 3,5% na 4,2% letno.

Vrednost programa je planirana na predvidenih gospodarskih gibanjih, ocenjujejo pa, da bo realna vrednost programa letno za 2,7% manjša.

Sredstva za financiranje programa se zagotavljajo s prispevki iz dohodka in osebnih dohodkov.

Prispevna stopnja iz OD se bo znižala od povprečne stopnje v l. 1983, ki je znašala 12,78%, na 12,54%. Povečala pa se bo stopnja prispevka za nesreče pri delu in poklicne bolezni, ki se plačuje iz dohodka od 0,80% na 1,50%. Pri tem pa moramo upoštevati, da bo v letu 1984 prenehala obveznost plačevanja solidarnostnega prispevka delavcev za skupnost starostnega zavarovanja kmetov, ki se tudi plačuje iz dohodka, tako da se skupne obveznosti iz BOD in dohodka za SPIZ ne bodo povečale.

Povprečna stopnja se bo celo znižala in sicer od 14,16% na 14,04% (upoštevati je tudi prispevek za kmete). Kot zanimivost naj povemo, da se uvaja tudi nov prispevek lastnikov kmetijskih zemljišč, ki niso obvezno zavarovani kot kmetje, in sicer tisti, katerih zemljišče presega katastrski dohodek 470 din, iz dohodka od kmetijstva po stopnji 20% od odmerne osnove (katastrski dohodek in dohodek iz gozda).

Predlagamo vsem delavskim svetom TOZD in DSSS, da samoupravni sporazum sprejmejo.

DELEGATSKE VESTI - DELEGATSKE VESTI -

(Nadaljevanje s 3. strani)

nih informacij za tako heterogeno in veliko delovno organizacijo kot je Novoles, nujno potreben, vendar je treba še temeljito proučiti način za uresničitev projekta in finančne konstrukcije, oblike sodelovanja z zunanjimi sodelavci in pdb. Organa sta že obdelala dve pripravljeni fazi projekta, ki ga je pripravil Inštitut Jožef Stefan.

Projekt se bo nadaljeval v naslednjih petih fazah do dokončne realizacije. Seveda pa je, kot smo že omenili, potrebno projekt vsestransko temeljito obdelati po strokovni in samoupravni plati.

V toplarni je bil ponovno požar. Da bi se vnaprej temu izognili, je potrebno izdelati ustrezne strokovne študije za organizacijo deponije in način kurjenja. Takoj pa je potrebno namestiti javljalec požara.

DSSS mora v skladu s sklepi DS DO izpeljati ustrezno reorganizacijo. Širjenje dejavnosti Novolesa in število tozdov je učinkovalo na velikost in raznolikost strokovnih služb. Zato je potrebno postaviti takšno organizacijo, ki bo zagotovila racionalno poslovanje DSSS. V okviru teh aktivnosti je KPO že obravnaval osnovni koncept predloga organizacije razvojnih funkcij. V nadaljevanju bo še obdelal predloge organiziranja ostalih strokovnih funkcij.

Precej zahtevno vprašanje je naša nadaljnja udeležba v firmi Slovenijalesa v ZDA (SK Produkt), preko katere prodajamo velik del naših izdelkov v ZDA. Tudi Novoles je koristnik določene vrednosti delnic. KPO vztraja na tem, da se z ustrezno organizacijo tega podjetja zagotovi čim bolj ugodna prodaja naših izdelkov na ameriškem trgu.

KPO je obravnaval tudi problematiko najemanja mednarodnih blagovnih kreditov za uvoz surovin in repromateriala. V zvezi s tem je treba pripraviti študijo o celotni potrebi po uvozu in o možnostih za koriščenje teh kreditov. Ker smo močni izvozniki, se nam do določene mere izplača koristiti te kredite.

Problemi so tudi pri financiranju izvoza. Novoles mora poiskati način čimhitrejšega

dotoka finančnih sredstev za blago, ki ga odpremi z ladjo v Ameriko. Vsako zadrževanje sredstev v banki ali v trgovski organizaciji zmanjšuje likvidnostni potencial Novolesa.

VESTI IZ OBČINE

SEJA OBČINSKE SKUPŠČINE

V ponedeljek, 21. novembra, je zasedal družbenopolitični zbor občinske skupščine, 23. novembra zbor združenega dela in 22. novembra zbor krajevnih skupnosti.

Vsa gospodinjstva v občini Novo mesto so prejela glasilo „Odločajmo“ št. 4 z obrazložitvijo vsega, kar je bilo na seji. Ponovimo naj samo najpomembnejše točke:

- urejenost potniškega prometa v občini,
- odlok o komunalnih dejavnostih,
- izvajanje odloka o gradnji zaklonišč s predlogom novega odloka,
- spremembe odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča,
- spremembe odloka o komunalnih taksah,
- poročilo o uresničevanju davčne odmere in izterjave v l. 1983,
- osnutek dogovora o usklajevanju davčne politike v SR Sloveniji v l. 1984 in ostale tekoče zadeve.

SEJA OBČINSKE KULTURNE SKUPNOSTI

22. novembra je bila seja skupščine kulturne skupnosti Novo mesto. Na njej so obravnavali:

- samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela za l. 1984,
- elaborat o družbeni in ekonomski upravičenosti ustanovitve kulturne organizacije Dom kulture v Novem mestu,
- osnutek sklepa o ustanovitvi kulturne organizacije Dom kulture Novo mesto,
- vsebinski program kulturne organizacije Dom kulture v Novem mestu.

SEJA OBČINSKE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI

23. novembra je bila seja skupščine izobraževalne skupnosti Na njej so obravnavali:

- realizacijo finančnega načrta za obdobje 1—9 in povečanje finančnega načrta za leto 1983 — valorizacija programa,
- sklep o uvedbi novih oddelkov podaljšanega biva-

nja in novih zaposlitev pedagoških delavcev v osnovnih šolah,

— samoupravni sporazum o izvedbi ZMDA Suha krajina 1983,

— SaS o uvedbi skupne evidence koristnikov socialno varstvenih pomoči v občini Novo mesto,

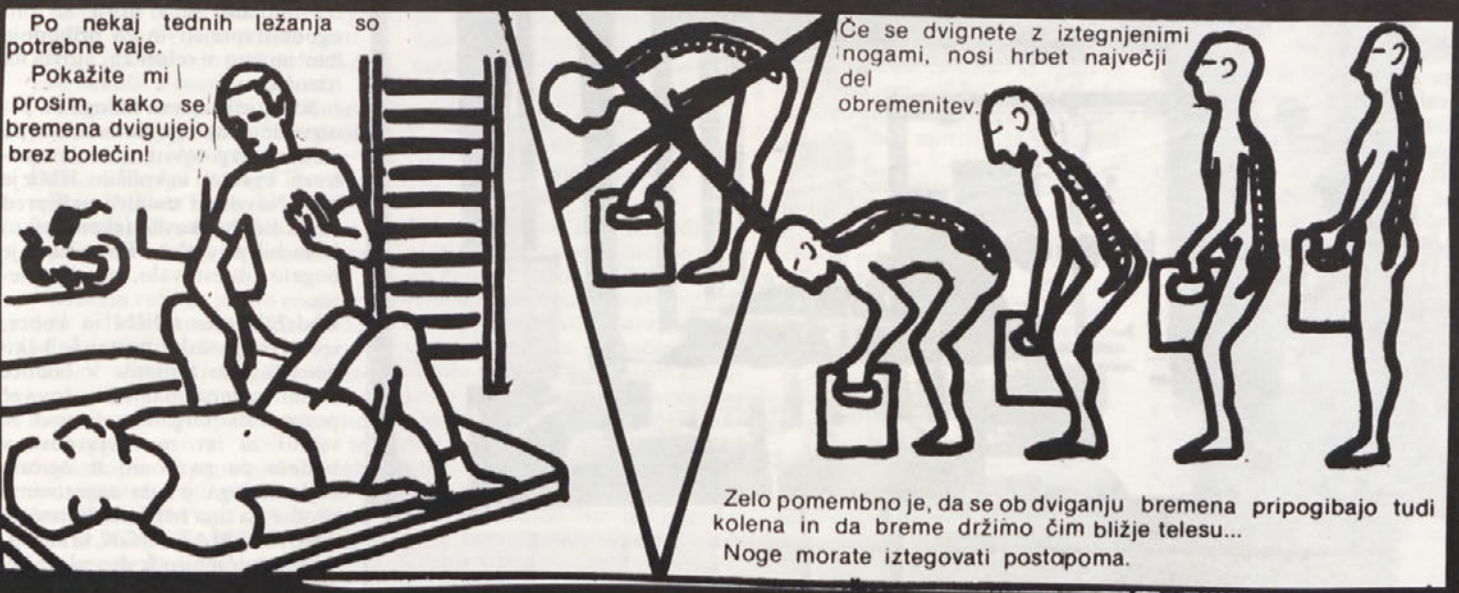
— informacijo o vpisu v 1. letnik šol usmerjenega izobraževanja v šolskem letu 1983/84.

Začetek gradnje prepotrebne ceste s podvozom od bolnice do Broda datira od leta 1978. Polževa gradnja je načenjala živce nestrpnih yoznikov, ki so iz dneva v dan, ob vsakem času, čakali pred vedno zaprtimi zapornicami. Končno smo jo letos dobili. Toda dobro bi bilo razmisliti, dokler je še čas, ali je za varnost dovolj preskrbljeno!

Kaj je hernia diska?

V tej številki vam dragi bralci, v ilustraciji prikazujemo eno od precej razširjenih bolezni hernijo diska. To je bolezen, ki nastane ob nepravilnem dviganju težkih bremen. V NOVOLES-u je dosti takega dvigovanja in ta bolezen ni redek pojav. Zato vas opozarjamo, da si ilustracijo zanesljivo ogledate. V tej Ilustraciji nam dr. Balog na plastičen način prikazuje vzroke pojavnosti bolezni, obrazloži nam, kaj je ta bolezen in predvsem nas opozarja, kako moramo ravnati, ko dvigujemo težka bremen, da se izognemo opisani bolezni, ki jo spremljajo hude bolečine in začasna nezmožnost za delo. Ilustracija je torej poučna. Če boste menili, da so take ilustracije, kot je pričujoča, koristne, jih bomo v prihodnjih številkah še objavljali. Seveda nam bo dr. Balog pojasnjeval predvsem tiste bolezni, ki se v Novolesu najpogosteje pojavljajo. Ob tej priliki vas tudi prosimo, da se nam v uredništvu oglasite s svojimi željami in predlogi. SODELUJTE!

Razgovor s podpredsednikom KPO in direktorjem TOZD BLP

Kot lahko razberemo že iz naslova, opravlja tov. Vili Pavlič pomembne in odgovorne funkcije v Novolesu. Skrbi za izvajanje celotnih poslovnih povezav Novolesa, kar vključuje: razvijanje poslov trženja, nabave repromaterialov in surovin, prodajanje izdelkov na domačih in tujih trgih, finance, politiko cen... Vili Pavlič je bil tudi član začasnega kolegijskega poslovnega organa v DO IMV in tudi danes še opravlja funkcijo svetovalca predsednika KPO DO IMV. Že iz teh nekaj vrstic razvidimo, da smo se srečali z izredno delovnim, sposobnim in odgovornim delavcem. Nič ni torej čudnega, da je zaradi naporov tov. Pavlič pred dvema mesecema hudo zbolel. Vseeno je bil pripravljen sprejeti ta pogovor, iz katerega izžareva optimizem, vitalnost in podjetnost.

Tov. Pavlič, predstavite se prosim našim bralcem!

Sodim v vojno generacijo. Rojen sem leta 1942. Osnovno šolo in gimnazij sem končal v Novem mestu. Leta 1961 sem se vpisal na Biotehnično fakulteto — smer gozdarstva, in diplomiral leta 1966. Po končanem šolanju sem se kot pripravnik zaposlil na Gozdnem gospodarstvu v Novem mestu, leta 1969 pa sem na povabilo tov. Kneza in nekaterih prijateljev prišel v Novoles, kjer sem še danes. Ob prihodu v Novoles naj bi pokrival izvozne posle na evropskem tržišču. Spriču spleta okoliščin pa sem prevzel referat prodaje vezanih plošč na domače in tujem trgu. Leta 1971 sem postal vodja komercialne primarnega sektorja in leta 1974 direktor komercialnega sektorja, ki je pokrival nabavo in prodajo za celo DO. Leta 1978 je ta sektor postal tozid in zaupano mi je bilo mesto direktorja tega tozida. To funkcijo opravljam še danes, le da mi je zaupana odgovorna naloga podpredsednika KPO delovne organizacije.

Razmeroma mlademu so vam bile in zaupane zelo odgovorne funkcije. Trdim lahko, da ste v kratkem času dosegli velik vzpon. Bi nam, prosim, zaupali, kje je ključ uspeha in kakšno je bilo vaše življenje?

Sablon ali ključev za doseganje uspeha ni. Potrebno je predvsem

naslednje: biti moraš pravi človek v pravem času s pravilnim gledanjem in ukrepanjem v posamičnih primerih. Menim, da je moj položaj predvsem posledica lojalnega dela do kolektiva Novolesa, rezultat razdajanja, saj vodstvenemu delavcu nikoli ne sme biti žal časa za opravljanje službenih dolžnosti. Potrebna je norej maksimalna angažiranost. Tudi moj odnos do sodelavcev je tak, po eni strani zahtevam veliko, po drugi pa se trudim, da do njih nastopam pošteno in odkrito, z jasnimi navodili in stališči, brez prime-si „filozofije“. Kar se tiče moje življenjske poti, moram reči sledeče: življenje je kot mozaik, ki ga sestavljajo svetli in temni, pa tudi zelo grenki dogodki. Na srečo je pozabljanje ena najkoristnejših človeških lastnosti. Pozabiti moramo tisto, kar je grenko in se spominjati raje lepih, svetlih trenutkov in dogodkov. Za mene so to v največji meri pomembne življenjske prelomnice: matura v gimnaziji, prva velika ljubezen, konec študija in diploma, rojstvo otroka, gradnja lastnega doma in vselitev vanj, še posebej pa me je vedno osrečevalo, če so mi ljudje zaupali. Moram reči, da ser v Novolesu občutim zvrhano mero zaupanja, tako od bližnjih sodelavcev kot od delavcev v naših tozidih in to je tisto, kar mi vliva optimizem in novo voljo, da bitemu kolektivu koristil tudi v bodoče.

V Novolesu ste dolga leta skrbeli za komercialne posle. Opišite nam, kako je bilo.

Moram reči, da je bil čas, ko sem skrbel za komercialne posle v Novolesu, hkrati obdobje najintenzivnejšega razvoja Novolesa. Prišlo je do: diverzifikacije (raznolikosti) programov, opravljene so bile pripojitve obratov, programi so se širili. Vzporedno s to rastjo so se širile tudi naloge komercialne. Tak razvoj je privedel do izredne drobitve programov, ki zahtevajo vsak za sebe specifične pristope obravnave in otežko- oča vzpostavitev ustrezne prodajne politike in organiziranje prodorne širokopotezne komercialne. Ugotavljam, da je Novoles na eni strani velika DO, na drugi strani pa je toliko programov, kolikor je tozidov in še več. Spriču tega menim, da organizacija komercialne ne more biti neka stalnica, ampak se mora ta nenehno organizacijsko prilagajati novim situacijam in tržnim razmeram, ki se hitro menjajo. V komerciali smo bili v zaostrenih gospodarskih razmerah prisiljeni preiti iz frontalne taktike poslovanja v partizansko taktiko — t.j. v nenehno prilagajanje hitrim spremembam v poslovanju.

Delo komercialne torej ni enostavno, nasprotno, zelo je dinamično in zahtevno.

Tako je. V taki situaciji je mor-da osnovna pozornost usmerjena v to, da postane komerciala še bolj udarni odred Novolesa. Od nje je namreč odvisno, ali bo proizvodnja pravočasno in zadostno oskrbljena z materiali in surovinami in ali bo tako lahko dosegla zaželjene rezultate. Nadalje ima komerciala velik vpliv na ustvarjanje dohodka, saj ni vseeno ali bodo nabavljeni materiali dragi in prodaja pod ceno. Obveznosti komercialne do ustvarjanja dohodka so torej velike. Glede na to je moja velika skrb zagotoviti, da bo ta kolektiv monoliten, homogen, z visoko stopnjo pripravlje-

nosti za delo. V tem kolektivu ne smejo tleti žarišča medsebojnih sporov, nesoglasij in nezadovoljstva.

Kako se odvija trženje na domačem in kako na tujem trgu?

Kljub veliki gospodarski krizi v Jugoslaviji v Novolesu ne čutimo večjih težav in pretresov. Zelo pomemben uspeh smo dosegli s tem, da smo zajezili hitrejša naraščanja nabavnih cen od prodajnih. Letos so nam prodajne cene prvič rasle hitreje od nabavnih. To se seveda odraža na dohodkovnosti našega poslovanja. Na domačem trgu tudi ne čutimo ogroženosti za prodajo naših

izdelkov. Zatika se le pri programih, ki so vezani na gradbeništvo: TAP, LIPA. Leto 1983 je tudi obdobje oživljanja izvoza. Izvoz sicer še ne bo tak kot smo planirali, je pa perspektivno usmerjen na novorazvitih programih. Posamezni komercialni sejmi v tujini namreč potrjujejo, da je naša usmeritev pravilna. Programi, ki smo jih razvili v TDP, TGD, TPP ter dodatno še v Boru, so bili ugodno sprejeti in za prihodnje leto imamo v celoti zagotovljena naročila.

Sedaj je osnovna naloga na proizvodnji, naloga komercialne pa je, da ji zagotovi materiale v ustrezni kvaliteti in količini. Izvoz je bil v Novolesu stalnica tudi pred leti, ko dohodkovno (ekonomsko) še ni bil privlačen. To se nam je bogato obrestovalo, posebno letos.

Obdržali smo tržišča in kupce, izvoz pa je sedaj postal še kako dohodkovno zanimiv. V bodoče bomo izvozu namenili še več pozornosti. Organizirali smo že sektor za izvozno dejavnost, v bodoče pa ga bomo še ojačali. Naša naloga je, da zagotovimo prodor na tuja tržišča tudi tozdom TKO, SIGMAT in IGK, ki s svojimi programi niso še dosegli večjega prodora.

Katera izvozna tržišča osvajamo?

Naše največje tržišče je slej ko prej še vedno Amerika. Tako bo tudi vnaprej. Ta trg nam zagotavlja uveljavljanje širokega programskega odjema, velike serije. To nam omogoča, da se brez večjega rizika uveljavljamo tudi na manjših trgih z manjšimi posli. Prisotni pa smo tudi na arabskem trgu in to razmeroma uspešno. Izvoz se nam tu hitro povečuje. Iz nekaj desetstisoč dolarjev, za kolikor smo izvozili pred leti, znaša zunanji izvoz že blizu milijona dolarjev. Nismo še uspeli s plašmajem kopalniške opreme na teh trgih, odnehali pa seveda ne

je imel IMV le 360 milijard celotnega prihodka in 160 milijard izgube. Naloga našega tima je bila, da čim prej oživi proizvodnja, da poravnamo stare obveznosti do kupcev in upnikov in aktiviramo novo prodajo. Obveznosti so bile namreč ogromne, problemi nepregledni, manjkalo je na stotine milijard likvidnih sredstev, tako deviznih kot dinarskih. Naše delo na sanaciji je zahtevalo nadpovprečno veliko časa, naporov in živcev. Napori so bili poplačani. Do konca leta nam je uspelo zadržati izgubo na višini zatečenega stanja, od 360 milijard celotnega prihodka v pol leta smo prišli na 950 milijard ob koncu leta. Uspešno nam je začasno sanirati likvidnostno situacijo brez izdatnejše pomoči bank in republiških rezervnih skladov. Oživili smo proizvodnjo: fizični obseg v tovarni avtomobilov se je povečal preko 50%, v tovarni prikolic preko 15%, ob tem pa se je število zaposlenih celo znižalo. Bistveno se je povečal tudi izvoz. Izgube so se zmanjšale in znašajo letos le še 3% celotnega prihodka (lani čez 30%). Ne trdim, da je IMV s tem rešena. Celoten kolektiv in novo vodstvo bo moralo še ogromno storiti na področju organizacije dela, produktivnosti, racionalizacij v poslovanju, trženja. Vendar stvari so dobro zastavljene in če bodo vztrajali, tudi uspeh ne bo izostal. Imel sem priliko spoznati kolektiv v IMV in reči moram, da sem bil prijetno presenečen, ko sem pri večini ljudi ugotovil veliko pripravljenost za delo in trdno voljo, da se podpre vsaka akcija, ki bi pomagala temu kolektivu iz težav, kljub temu, da so v letu 1982 močno zaostajali z OD, saj je kar 50% zaposlenih v IMV prejemale zajamčene približno 7.500 din OD. Tudi mene osebno so sprejeli korektno in tovariško, ne glede na zgodovino slabih odnosov, ki so vladali med IMV in Novolesom v preteklosti. Mislim, da je moja prisotnost v IMV v marsičem pripomogla, da so stara nesoglasja pozabljena in da danes vladajo med IMV in Novolesom korektni in obojstransko koristni poslovni odnosi.

Pogosto se slišijo v proizvodnih tozidih ostre kritike na račun nabavne službe v BLP. Pojasnite nam ali so kritike upravičene in kako kaže za naprej!

Res je, Novoles na tem področju ni izjema. Nabava pa tudi prodaja sta namreč najvitalnejši funkciji v celotnem procesu ustvarjanja dohodka in kadarkoli ti dve ne opravita svoje naloge pravočasno in v skladu z dogovori, se to odraža takoj v proizvodnji in reakcije so popolnoma razumljive. Moje mnenje pa je, da je nabava v pogojih, kakršni vladajo na jugoslovanskem trgu, opravila svojo nalogo v tem letu zadovoljivo. Novoles je imel v tem času sorazmerno majhne motnje v proizvodnji zaradi slabe oskrbe v primerjavi z drugimi DO

v drugih panogah. To pa še ne pomeni, da je nabava storila vse, da je idealno organizirana in da idealno opravlja svojo nalogo. Predvsem smo šibki pri kooperaciji in oskrbi z lesom. To je v letu 1983 povzročalo precejšnje motnje v proizvodnji za izvoz in s tem tudi pri nedoseganju izvoznih planov. Ni pa to posledica premajhne prodornosti kadrov v nabavi, ampak je posledica prešibke zasedbe kadrov. V bodoče nameravamo nabavo kadrovske ojačati, da bomo postali kos nabavnim procesom. Menim pa vseeno, da smo že letos naredili nekaj dobrih potez: podpisali smo nekaj dolgoročnih sporazumov, v ki nam na podlagi sovlaganj zagotavljajo dolgoročno oskrbo s surovino: z GG Brežice, z GG Ogulin, dogovorjamo pa se tudi o dolgoročnem sodelovanju na področju Karlovca v zvezi z investicijo Radatoviči. Pri veliki večini velikih dobaviteljev smo presegli kupoprodajne odnose in dosegli širše povezave, ki partnerja mnogo bolj zavezujejo za izpolnjevanje medsebojnih obveznosti.

Tov. Pavlič, veliko optimističnih izjav ste posredovali našim bralcem. Na čem gradite svoj optimizem?

Ponovno poudarjam, da sem glede bodočnosti Novolesa optimist. Svoj optimizem gradim na konkretnih dejstvih: Novoles ima vse pogoje za to, da gospodari razmeroma boljše kot podobne delovne organizacije v isti panogi in celo, da gospodari boljše kot nekatere DO v drugih panogah, ki imajo boljše pogoje. Dosti je razlogov za moj optimizem. Naj jih nekaj naštejemo:

1. Novoles gospodari večino-ma z domačimi surovinami in materiali.
2. Novoles je močno orientiran na izvoz in prisoten na vseh pomembnih trgih.
3. Novoles je v primerjavi z izvozom malo uvožno odvisen.
4. Novoles ima razmeroma privlačne programe.
5. stopnja naše zadolženosti je sorazmerno nizka — deviznih dolgov skoraj nimamo.
6. zaupam v pripravljenost kolektiva, da bi delali še bolje in več, ob tem pa bo potrebno še mnogo narediti na organizaciji dela, da bo motenj in izpadov čimmanj.
7. s pomembnejšimi dobavitelji surovin in materialov smo uspeli doseči trdne dolgoročne povezane na osnovi skupnih vlaganj in združevanja deviz.
8. trg iz ZDA se hitro prebujajo iz recesije, ki je vladala vse leto 1982, tem gibanjem pa sledi tudi Evropa.
9. stanovanjska izgradnja v Jugoslaviji se ne bo zmanjšala.

Lahko bi naštel še niz dejstev, ki še dodatno potrjujejo moj optimizem glede bodočnosti Novolesa, ob tem, da se v celoti zavedam, da splošno gospodarsko stanje v Jugoslaviji tudi prihodnje leto ne bo bistveno boljše od letos. O tem

pričajo resolucije, razprave v skupščini SFRJ — SRS, zbornicah in podobno. Tudi leto 1983 smo začeli s pesimističnimi napovedmi, končalo pa se bo uspešno. Toda to še ne pomeni, da mi v Novolesu lahko stojimi križem rok.

Od nas, članov tega kolektiva, je odvisno, ali bomo znali, zmogli in hoteli izkoristiti priložnost. Naj se ob tej priliki spomnim izreka našega pesnika V. Vodnika: „Lenega čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokal“. Ta izrek nam naj bo vedno v zavesti! V Novolesu moramo: se pravilno organizirati, doseči večji napredek na področju produktivnosti, bolj moramo gospodarno ravnati s stroški, še bolj moramo postati prodornejši na področju obvladovanja nabavnih in prodajnih cen in biti bolj kreativni na programih. Ponovno apeliram, da moramo v našem kolektivu, če hočemo postati boljši od drugih in če hočemo preseči jugoslovanska „siva“ povprečja, doseči, da bodo naši delavci dobili zadosti stimulativne osebne dohodke, ki bodo ustrezali njihovim naporom in prizadevnosti in bomo omogočali boljše življenje za jutri.

Tov. Pavlič! Ali ste res tako optimističen, kot ste se v pogovoru izrekli? Ali ni vaš optimizem le pretiran? Ne, ni! Ni vzroka za to. Posebno sedaj, ko sem zaradi boleznih delno izločen iz dnevnih dogajanj, imam dovolj časa za bolj poglobljeno razmišljanje o tem, kako in kaj narediti v Novolesu v bodoče, da bi bili še uspešnejši. Upam, da bom kmalu ozdravel in spremenil moj optimizem v dejanja.

Bliža se novo leto, nove naloge, odpirajo se novi problemi in težko mi je biti le nemočen opazovalec pomembnih dogajanj v Novolesu. Zato se tudi nisem strinjal s prvotno predlaganimi izhodišči za plan 84, v katerih so bili postavljene cilji prenizki. Moje stališče je: Novoles je zdrav kolektiv, z realno tržno sposobnimi programi, zato je v stanju ustvariti več kot povprečne rezultate.

A. Šterbenec

Obletnica „Svobode“

3. decembra letos bo minilo 50 let od ponovne ustanovitve delavske telovadne in kulturne zveze „Svoboda“, podružnice v Novem mestu.

Na pobudo komisije za tradicije delavskega gibanja bo Občinski svet zveze sindikatov Novo mesto ob tem jubileju na stavbi, kjer je bil občni zbor „Svobode“, odkril spominsko ploščo. Ob tej priliki bo izšla tudi publikacija Antona Štampharja, katere prvi del je posvečen najpomembnejšim dogodkom iz političnega življenja in delovanja predvsem naprednih sil na območju današnjih občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, z začetkom leta 1931, ko partija z obnavljanjem svojih organizacij postaja vodilna opozicijska sila. Drugi del publikacije pa govori o delovanju novomeške „Svobode“.

Marsikateri dogodek ali pojav je v prvem delu opisan skromno ali samo nakazan; za konkretno obdelavo viri zaenkrat niso znani. Vmes so navedeni navidez nepomembni, le faktografski podatki, ki pa vendarle pričajo o aktivnosti ali povečanju utemeljenosti publikacije; tako so registrirani tudi nekateri dogodki ali pojavi, ki z napredno dejavnostjo nimajo povezave oziroma so njej nasprotni. Volilni izidi, ki sicer niso zanesljivo ali edino merilo razmerja moči, vendarle kažejo na plime in oseke v delovanju naprednih sil, ki jim je stala na čelu ilegalna komunistična partija. Poleg skupščinskih volitev leta 1931, 1935 in 1938 so omenjene tudi najpomembnejše občinske volitve, zlasti leta 1933 in 1936, poleg teh pa tudi posamezne volitve v nekaterih občinah.

Skoraj v celoti, glede na ohranjene pisane vire, je predstavljena v nekaterih primerih izredno bogata dejavnost Društva kmetijskih fantov in deklet. O njihovi napredni ali celo revolucionarni vlogi priča dejstvo, da se je med njihovim članstvom porodila že pred vojno in še danes znana in priljubljena pesem „Kosec koso brusi“, dve belokranjski društvu, v Gradcu in na Mlakah, pa sta bili zaradi prevlade komunistov v njih prvi v Sloveniji prepovedani.

Delovanje ilegalne komunistične stranke je obravnavano po skromnih pisanih virih, saj zakon ilegale in strogo konspirativnega delovanja ni dopuščal prevelikega tveganja s kopičenjem arhiva. Zato so uporabljeni vsi ohranjeni ali dostopni viri o kazenskih procesih; iz njih je med drugim razvidno, da osumljeni, aretirani in obsojeni zaradi komunistične ali sicer napredne dejavnosti med preiskovalnim

postopkom niso bili preveč zgovorni. Pred preiskovalci ali sodniki so stali tudi posamezniki iz vrst opozicije, tako pristaši dr. Vladka Mačka ali delavci v ljudskofrontnem ali kmečko-delavskem gibanju.

Še najmanj zanesljivih podatkov imamo o razvoju skojevske organizacije, ki je ponovno zaživela najpozneje leta 1939. O njeni dejavnosti nam govorijo tudi dokumenti o preganjanju dijakov novomeške realne gimnazije.

Dobršen del teksta prikazuje začetek delovanja in razvoj delavskih strokovnih, tj. sindikalnih organizacij, tako klerikalnih kakor socialističnih oziroma marksističnih. Dejstvo je, da so klerikalni sindikati v začetnem obdobju prevladovali, saj so bili prvi ustanovljeni in so vključevali večino delavstva. Prav tako pa ne gre prezreti dejstva, da so ravno iz klerikalnih vrst in ob pomoči partije izšli organizatorji „rdečih“ sindikatov, ki so ponekod postali vodilna udarna sila vse bolj osveščenega delavskega razreda. Še več, celo članstvo režimskih sindikatov je na terenu prehajalo na borbene pozicije delavskega razreda, ne glede na politično pripadnost ali orientacijo svojih osrednjih vodstev.

Novomeška „Svoboda“ je bila prvič ustanovljena februarja 1927. Skoznje so takrat maloštevilni novomeški komunisti in skojevci usmerili svojo dejavnost med novomeško delavstvo in ga razredno osveščali. Delo „Svobode“ je v istem letu zamrlo, saj društvo ni imelo svojih prostorov, kjer bi se člani lahko sestajali, poleg tega pa so nekateri njegovi vodilni člani odšli na šolanje ali se zaposlili v drugih krajih, ostali člani pa niso bili zadosti usposobljeni, da bi začeto delo lahko nadaljevali.

V skladu z direktivami osrednjega partijskega vodstva, ki so nalagale, da komunisti presežejo stroge ilegalne načine delovanja in ga razširijo med delavstvo, je med novomeškimi komunisti sredi leta 1933 dozorela odločitev, da oživijo „Svobodo“. Občini zbor je bil 3. decembra 1933 v Fabjanovi gostilni v Dilančevi ulici v Novem mestu.

Z ustanovitvijo „Svobode“ so bili dani pogoji za načrtno širjenje marksistične misli in izgrajevanje razredne zavesti delavskega razreda in delovnega človeka sploh.

„Svoboda“ je štela okoli 40 članov — novomeških delavcev in nekaj intelektualcev, med katerimi so bili najpomembnejši komunistični organizatorji s sekretarjem okrožnega komiteja KPJ Novo mesto Srečom Prežljem. Prvi se je širši novomeški javnosti predstavil dramski odsek „Svobode“, ki je s Cankarjevim Hlapcem Jernejem požel izreden uspeh. Najpomembnejša in najštevilnejša v okviru „Svobode“ so bila razna predavanja, tako v Novem mestu kot na podeželju (na primer: Strahote svetovne vojne, Kmečki punti, O položaju namješčenca in meznega delavca v družbi in državi, Japonska...). „Svoboda“ je organizirala tečaj o delovnem pravu, poskušala je s sindikalnim organiziranjem novomeškega delavstva, poskušala je z ustanovitvijo podružnic v Črno-

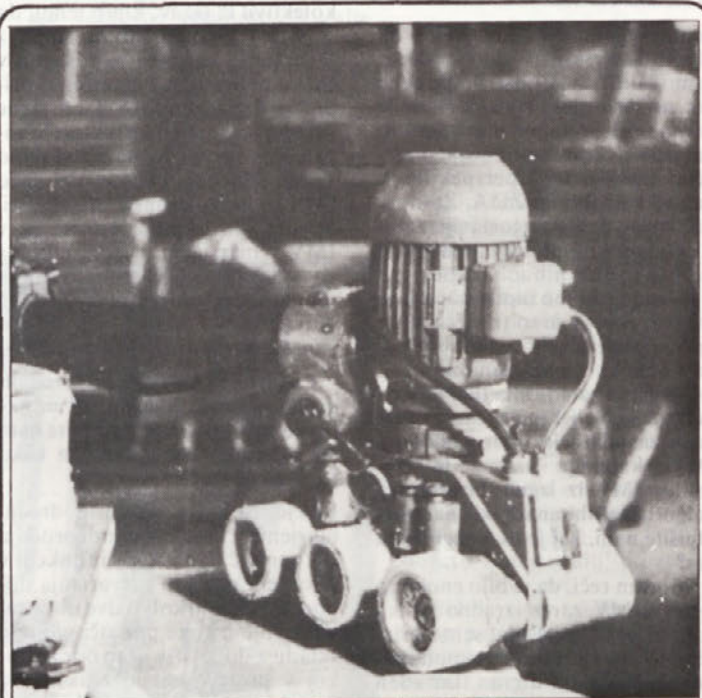
mlju, Črmošnjicah in Dolenjskih Toplicah. Skrbela je tudi za razvedrilo svojih članov. O aktivnosti društva priča tudi število sej — društvo se je v komaj petnajstih mesecih delovanja sestalo kar 28 krat in imelo en izredni občni zbor.

Aretaciji dveh vodilnih članov novomeške „Svobode“ — komunistov Prežlja in Juriševiča novembra 1934, sta bili neposredni povod za prepoved delovanja novomeške „Svobode“, kar se je zgodilo 2. marca 1935. To je bila prva in edina oblastna prepoved neke podružnice „Svobode“ v Sloveniji. Nekaj mesecev za tem, 13. julija 1935, je kraljevska banska uprava Dravske banovine, zaradi zleta „Svobod“ 7. julija 1935 v Celju, razpustila centralo „Svobode“ z vsemi njenimi podružnicami.

Publikacijo, katere vsebino smo na kratko opisali, bomo predstavili širši javnosti v soboto, 3. decembra 1983, ob 9.30 uri v Dolenjskem muzeju. Istega dne ob 11. uri bomo v Dilančevi ulici odkrili spominsko ploščo „Svobodi“. V kulturnem programu, ki bo spremljal oba dogodka, bodo sodelovali literarni ustvarjalci in recitatorji iz SGP Pionir, glasbeniki — instrumentalisti, pevski zbor Krke — tovarne zdravil in pihalni orkester Novoles.

Vabimo vas, da se udeležite obeh prireditev.

MIRA MALJUNA
Občinski svet zveze sindikatov
Novo mesto

Letos je občinska raziskovalna skupnost podelila priznanje „Inovator leta“ tudi štirim našim sodelavcem. Za tehnično izboljšavo „šablona za proizvodnjo krivih elementov“ Mojstrovic Darko in Jovanovič Dušan iz TOZD TVP, za tehnično izboljšavo „obžagovanje sedežev brez zarisanja“ Bukovec Franc TOZD TDP in Kolarič Josip TOZD TDP (sedaj TOZD TPP).

Odpiramo problematiko DO Novoles

KAKO SE ALKOHOOLIK IZMIKA DISCIPLINSKI ODGOVORNOSTI?

Ko pride alkoholik v tisto fazo svoje odvisnosti od alkohola, da ne more več izpolnjevati svojih delovnih obveznosti in postane moteč dejavnik v medosebnih odnosih, začno sodelavci ukrepati: opozorilo, nasveti, disciplinski postopek. Alkoholik se proti „krivičnim obtožbam“ najprej izmakne, pozneje pa se v delovnem okolju umakne na „rezervni obrambni položaj“ s katerega vztrajno brani svojo „pravico“ do alkoholne omame, nediscipline in parazitiranja.

Na kratko bomo opisali najpogostejše načine, s katerimi večini alkoholikov uspe do svoje upokojitve „uspešno“ braniti svoje alkoholične pozicije.

1. Po hujših pijančevanjih je tako zdelan, da ne more na delo. Bolan za posledicami akutne zastrupitve z alkoholom „skrokan“ leži doma. Odvisno od stopnje strpnosti do posledic pijančevanja prestojnika in zdravnika se odloči za enega od naslednjih izhodov:

a) Ženo pošlje k zdravniku sporočilom, da je nenadoma zbolel:

— pojedel je pokvarjeno hrenovko in ima prebavne motnje,

— v križu ga je nekaj uščipnilo,

— spet ima težave z žolčnikom,

— itd.

Za ilustracijo navajamo „nedolžen“ primer:

32-letni uslužbenec z 10-letnim alkoholičnim stažem, poročen, oče dveh otrok, se je zaradi „ultimata“ v službi zdravljenje ali odpust) pred enim letom vključil v zdravljenje. Zaradi posledic pijančevanja mu je zdravnik dajal stalež:

1977 — 19 dni

1978 — 35 dni

1979 — 48 dni

1980 — 0 dni (zelo uspešno se zdravi ob „delu“).

V skupini je izjavil: „Če ne bi imel potuhte pri zdravniku, bi že zdavnaj prej moral na zdravljenje.“

b) Sporoči v službo, da ima neodložene zasebne opravke in da potrebuje dan ali dva dopusta. Ko se resnica ne da več prikriti, se dogaja, da celo alkoholikova žena telefonira moževemu šefu: „Veste, spet se je zgodilo, prosim, če bi mu pisali

dva dni dopusta.“ Žena tako dela iz strahu, da moža ne bi vrgli iz službe, pri tem pa pozablja dvoje važnih dejstev:

— denar, ki ga zasluži, tako požene po grlu,

— morebitni postopek za izrek ukrepa prenehanja delovnega razmerja bi ga zagotovo spravil v razmišljanje in morebitno odločitev za zdravljenje.

Tako so si alkoholiki praktično v vseh delovnih organizacijah „izsilili“ posebne norme, ki so v nasprotju z zakoni in samoupravnimi akti: trezni in marljivi občani imajo pravico izrabiti letni dopust samo v dveh delih, alkoholiki običajno lahko dobijo dopust za vsak dan pijančevanja. Ko pa jim zmanjka dopusta, dobijo bolniški stalež. Ni zdravnika, posebno v obratni ambulanti, ki bi si upal vsem alkoholikom odkloniti bolniški stalež za dneve pijančevanja in „mačka“.

2. Iskanje zaveznikov. Alkoholik poskuša čimveč sodelavcev vključiti v svoj „pivski krožek“, kajti s tem si zagotovi solidarnostno prikrivanje parazitiranja.

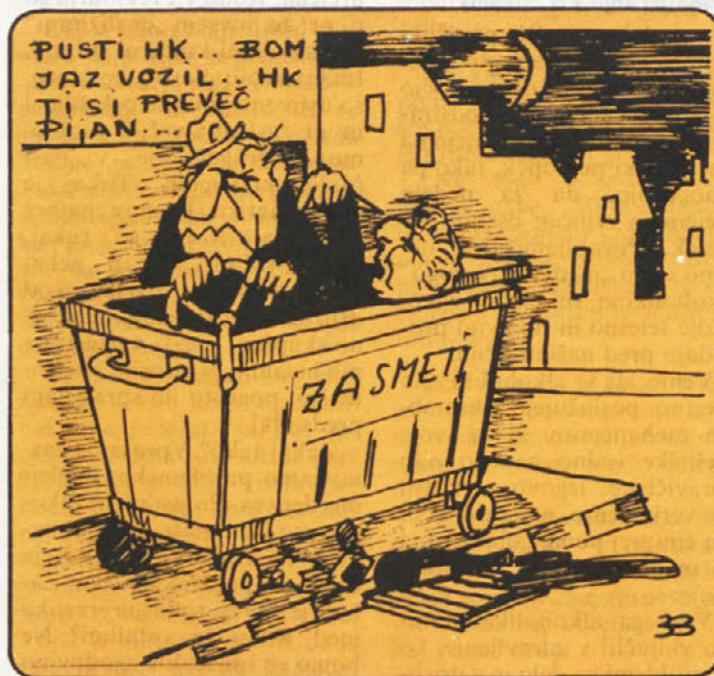
Primer:

42-letni mizar je bil že tako odvisen od alkohola, da je v skrajni sili pil tudi šelak. Včasih se je med delovnim časom napil do nezvesti. Sodelavci so ga skrili med zaboje. Kose je mojster (ki je bil tudi alkoholik) zanimal zanj, so mu rekli, da je odšel po material, ali kaj podobnega.

Takšnih in podobnih primerov bi lahko veliko našli. Če alkoholiki uspejo v svoj „pivski krožek“ vključiti šefa, imajo mir toliko časa, dokler alkoholičnega šefa ne zamenjajo s treznim.

3. V delovnih organizacijah, kjer je razmeroma veliko alkoholikov, se alkoholiki potrudijo, da v disciplinsko komisijo izvolijo „svoje ljudi“. Poslej so disciplinski postopki zaradi alkoholnih prekrškov gola formalnost.

4. Alkoholiki s svojimi znanimi stališči že desetletja indoktrinirajo prebivalstvo, ki kar verjame, „da je alkoholik priden delavec, kadar ne pije“, pri tem pa pozablja, da po večdnevem izostanku z dela pridno dela zato, da se na ta način odkupi za prejšnje in bodoče „grehe“, nikakor pa v celoti ne povrne dolga. Po podobnem mehanizmu tudi mnoge žene alkoholikov me-

nijo, „da so njihovi možje dobri, kadar ne pijejo“. Zaradi splošne strpnosti do alkoholičnega vedenja tudi osveščeni in dobronamerni šefi ne morejo ukrepati. Rezultat poznajo: alkoholiki propadajo, razmere v delovni organizaciji se slabšajo.

Zanimivo je naslednje naše spoznanje: alkoholiki ne dajo veliko na „papirne“ disciplinske ukrepe, edino odpusta z dela se ustrašijo, to pa je razumljivo.

PROBLEMATIKA ALKOHOOLIZMA V DO NOVOLES

Dejstvo, da alkohol spravlja človeka v dobro voljo in da je alkohol „neizogibno potreben“ pri opravljanju težjih fizičnih del, je prisotno tudi v naši delovni organizaciji. Problemi, ki se pojavljajo v kakršnikoli zvezi z alkoholom, se stopnjujejo iz dneva v dan, število alkoholikov narašča.

Strokovne službe, ki se ukvarjajo s problemom alkoholizma, lahko nastale probleme „gasijo“, kajti ukrepe za preprečevanje alkoholizma bi bilo potrebno izvajati v širši družbeni skupnosti.

V DO Novoles smo na področju preprečevanja alkoholizma naredili nekaj korakov. Podatki o številu alkoholikov so si v navzkrižju. Po oceni strokovne službe imamo v celotni DO 3% alkoholikov, anketa, ki smo jo izvedli lani v tozidih, ki so v novomeški obči-

ni, pa je pokazala, da imamo opraviti s kar 5,5% alkoholikov. To je vsekakor zaskrbljujoč podatek, ob katerem se velja zamisliti. Ne smemo pozabiti, da ti podatki najmanj dvojno „učinkujejo“, saj poleg alkoholika trpi in propada vsaj še en član družine, ki je nemalokrat tudi naš delavec.

Povprečna starost naših alkoholikov je med 25 in 35 let, torej so v starosti, ko bi morala biti njihova delovna storilnost največja. Na žalost pa so ti alkoholiki telesno in duševno že zelo propadli in nesposobni za fizične napore.

Da bi zmanjšali dostop do alkohola, smo v obratu družbene prehrane že pred leti ukiniteli pitje alkoholnih pijač. Ker je vsem delavcem na voljo zadovoljiva prehrana, tudi ni več razlogov za obiskovanje bližnjih gostiln, češ, da je čas za „malico“. Kljub temu pride v naše obrate več kot dovolj alkohola, ker se delavci skozi ograjo izmuznejo med delom in brez dovoljenja ali pa alkohol prinašajo celo na delo. Garderobne omarice so pogosto kar dobro založeni „bifeji“. Problematična je zlasti popoldanska izmena, ker kontrola pri odhodu z delovnega mesta precej popusti.

Mojstri so do alkoholiziranih delavcev pogosto preveč strpni. Vzroki za strpnost so različni (menijo, da je trezen alkoholik zelo priden delavec, včasih pa je tudi sam mojster nagnjen k uživanju alkohola in, da bi odvrnil pozornost, sk-

(Nadaljevanje na 10. strani)

Odpiramo problematiko...

(Nadaljevanje z 9. strani)

riva sodelavce). Ob preveliki strpnosti tako namesto neupravičenih izostankov pišejo dopuste, vinjenih ne odstranijo z dela, niti jih ne dajejo na disciplinski postopek, tako pa omogočajo, da za nedelo prejema odlični osební dohodek. Pozabljamo, da delamo s tem „medvedjo uslugo“ alkoholikom, smo krivci za to, ljudje telesno in duševno propadajo pred našimi očmi.

Vemo, da se alkoholiki zelo spretno poslužujejo obrambnih mehanizmov in za svoje prekrške vedno najdejo zelo opravičljive izgovore. Hitro jim verjamemo, namesto da bi jim čimprej pomagali na trdna tla in jih motivirali za zdravljenje.

Vsakega alkoholika moramo vključiti v zdravljenje, ko so problemi na delu in v družini še popravljivi in ko se tudi sam alkoholik telesno in duševno lahko še rehabilitira. Alkoholiki zdravljenje radi odklanjajo, ker se jim zdi sramotno, s ponosom pa se majavi in neurejeni gibljejo v okolju, kjer delajo in živijo.

Vsem, ki se srečujejo s problemom alkoholizma, predlagamo, da z alkoholiki ravna zelo strogo in dosledno. Zavedajmo se, da je problem alkoholizma naš skupni problem, ne pa samo problem zdravstvenih in socialnih služb.

D.H.

ROMI IN DELO

Ena pomembnih skrbi naše družbe je med drugim tudi urejanje romskega vprašanja. V naši republiki je razmeroma precej Romov, zato je ta problematika toliko bolj pomembna. V Sloveniji je romska problematika različno

urejena. Romi v Prekmurju so n. pr. že povsem „civilizirani“ in na solidni kulturni stopnji. Imajo svojo glasbo, folklor, so ustrezno gmotno oskrbljeni in ni zaslediti večjih problemov. Drugače je v naši (dolenjski) regiji. Tukaj je problematika Romov najbrž najslabša. Romi so tukaj, lahko trdimo, razen nekaj izjem, še vedno ostro ločeni od družbe. Predstavljajo družbeno skupino, ki živi v neustreznih bivalnih prostorih, so siromašni, pogosto jih spremljajo predsodki.

Zakaj tako? Vprašanje zastavljamo problemsko. Poglejmo dejstva. Po ustavi in zakonu smo člani naše družbe enaki. V tej družbi le delo odreja družbeni položaj človeka. Zakaj je torej tolikšna razlika med Romi in ostalimi? Ne bomo se spuščali v zgodovino in antropološka razglabljanja. Ostanimo pri sedanjih dejstvih.

Naša družba je šla v svoji humanosti glede Romov zelo daleč. Na občinah obstajajo posebne službe in posebni denarni fond, ki so namenjeni skrbi za Rome. Preko teh mehanizmov družba nenehno skrbi za usodo Romov. Posebno skrb posveča zaposlovanju Romov, ker meni, da je delo osnovni pogoj za normalizacijo razmer pri Romih. Preko SIS za zaposlovanja potekajo aktivnosti, ki omogočajo za poslovanje Romov. Včasih gre ta skrb za zaposlovanja celo tako daleč, da pooblaščení delavci malone „prosijo“, naj tega ali onega zdravega Roma zaposlijo. Vrstijo se tečaji, ki naj uvajajo Rome v delo.

Družba, rešuje tudi stanovaljske težave Romov z nabavo stanovanj (n.pr. Straži),

kontejnerjev in pridobivanjem za stanovanje ustreznih barak. Na Žabjek je bil napeljan vodovod, ki ga porabniki najbrž niso financirali.

Naj bo dovolj naštevanja, popolnoma jasno je, da družbi ni kaj očitati, češ, da ne skrbi za ta del svojih članov.

Poglejmo drugo plat problema. Na primerih iz Novolesa pogledajmo, kako Romi sami vračajo dolg svoji družbi.

V letu 1982 smo sprejeli na delo določeno število Romov in zanje organizirali uvajalne seminarje za delo. Kaj smo dosegli? Od začetnega števila zaposlenih jih je ostala na delu le peščica!

Preverimo še delavnost, in sicer preko obsega bolniškega staleža. Upoštevali smo vseh

sedem Romov, ki so še zaposleni v Novolesu. Podatki so pokazali: v devetih mesecih letošnjega leta je bila sedmérica kar 553 dni v bolniškem staležu. Nekateri med njimi so bili na bolniški tudi po 14% vseh delovnih dni v tem obdobju. Za nameček so nekateri od zaposlenih Romov poleg bolniške „pridelali“ še več kot 20 „plavih“ delovnih dni in seveda prišli na disciplinsko. Dva sta bila po tem postopku v zadnjem času izključena, tako da se je začetno število še bolj skrcilo.

Podatki so zgovorni. Naj vam bodo, dragi bralci, v premislek. Išče odgovor, zakaj je tako? Kje je napaka in kaj storiti?

ŠAG

RAZPIS

Komisija za delovna razmerja TOZD TPI in Žaga Soteska je na svoji seji 16. 11. 1983 sprejela sklep, na podlagi katerega

RAZPISUJE

prosta dela in naloge strojnega vzdrževalca I za nedoločen čas s poimnim delovnim časom. Kandidat mora izpolnjevati poleg splošnih pogojev še naslednje posebne pogoje:

- končana poklicna šola
- strojnega ključavničarja,
- nad 2 leti delovnih izkušenj na področju vzdrževanja,
- in hidravlike.

Navedena dela in naloge so ovrednotene s 40 točkami VZD.

Prijave pošljite vodji splošnega oddelka TOZD TPI in Žaga Soteska s pripisom „komisiji za delovna razmerja“ v roku 8 dni po objavi v glasilu „Novoles“.

KDR

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža in očeta Ivana Šuštaršiča se najlepše zahvaljujemo osnovnim organizacijama sindikata TOZD TSP in TOZD TVP, gasilskemu društvu Novoles za venco. Hvala tudi sodelavcem za venco in denarno pomoč.

Žena Vera,
sin Matjaž in
Branko z družino

Ivanu vslovo

V petek, 11. novembra, zjutraj nas je pretresla vest, da nas je zapustil dolgoletni sodelavec Ivan Šuštaršič. Od njega smo se poslovili v nedeljo, 13. novembra, na pokopališču v Vavti vasi.

Ivan je imel težko mladost. Že kot mlad fant je občutil bridkosti vojne vihr. Takrat je po svojih močeh pomagal partizanom. Po vojni je z vsem srcem pomagal pri obnovi domovine in se udeležil številnih delovnih akcij.

Izučil se je za mizarja, se zaposlil, si pridobil v različnih zaposlitvah mizarške izkušnje in se 1963 vključil v našo delovno organizacijo. Dolgo je delal v decimirnici TOZD TSP. Po ukinitvi decimirnice je delal kot sušilničar, pod njegovim vodstvom in nadzorstvom je sušilnica dobro delovala. Imel je izostren posluh za potrebe proizvodnje in čut za odgovornost. Zato je svoje delo opravljal pogosto tudi izven rednega delovnega časa; ob nedeljah in praznikih.

Ivana smo poznali kot dobrega in vestnega sodelavca. Zato nam bo ostal v trajnem in lepem spominu.

Pesniška delavnica

V današnji številki, ki je praznično obarvana, se spet srečamo z našimi znanci — pesniki iz naših tozdov: BLP, TDP in TVP. Nekaj resnega in nekaj za šalo...

ZAHVALA

Ob smrti mojega brata Gojka Trivič se iskreno zahvaljujem OOS TOZD TDP in sodelavcem za denarno pomoč in izrečeno sožalje.

Žaluojača
Danka Radujkovič
z možem

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame

ANE KOLEGAR
se iskreno zahvaljujem OOS TOZD Žaga za podarjeni venec.
Hvala tudi sodelavcem za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Ivan Kolegar
z družino

ZAHVALA

Ob izgubi najinega moža in očeta Lojzeta Jakšeta se najlepše zahvaljujem OOS DSSS in TSP ter sodelavcem za podarjene vence in izrečeno sožalje. Iskrena hvala sodelavcem TSP za denarno pomoč in industrijskemu gasilskemu društvu za venec, organizacijo potreba in ostalo pomoč.

Žena Marica in
hči Marija

Jože Gutman

SPOMIN

Iz stotine cevi, razgretih in temnih, iz njihovih mračnih duplin siknil je plamen. In skozi jutranji zrak, težek in siv, morilska konica ponesla je Smrt. Od skal, visokih in strmih; od ponosnih očiakov, pokritih z ledom, kot krik preplašene ptice odbil se je jok, zaječal prek skal, otožno, hropečo, kot da bi se bal se je izgubljal v dolini. Nato Tišina! Nekje daleč, tam za obzorjem, začuje se Grom, prihajal je bliže, da zopet izgine turobni Jek aktivirane mine.

Vukašin Adamović

ZIVEO JE ČOVEK

Živeo je i umro čovek
ponos ovog stoljeća,
živeo je i umro čovek
naš ponos sloboda i sreća.

Živeo je i umro čovek
kojeg celi svet voli,
živeo je i umro čovek
za kojim nam ostaje teške boli.

Živeo je i umro čovek
tvorac mira u celome svetu,
živeo je i umro čovek
kojem dajemo svečanu zakletvu.

Ostavio si nas duže Tito
sa neizlečivom tugom i boli,
al večno češ da živiš u srcima
naroda koji te voli.

Anton Aš

LOVSKI ZBOR

Zborno mesto oživi,
so lovci skupaj zbrani vsi.
Poje lovski rog „trara“,
zdaj brž na jago — ena dva!

V štante stopi lovcev zbor
in zajček čaka, če je nor,
da na jaso se poda,
kjer čaka ga: trara — trara!

Pa po hosti završi,
ko skoznj o zbor se psod podi,
skupaj vsi zdaj gremo na lov —
le hitro... gremo... hov-hov-hov!

Se medvedka pripodi
in mladi lovec onemi...
Rad bi streljal kar za dva —
a zver je ta — zaščiten!

Skrivnost razrite ceste

(Nadaljevanje s prejšnje številke)

Kaj je bilo zadnjič: med množico simpozijev se prenekateri od njih ukvarja tudi s človekovo duševnostjo in udeleženci se znajdejo na strokovnem ogledu kakšne psihiatrične ustanove. Tako so bili onega dne priznani strokovnjaki tudi v norišnici, kjer pa je vodič zgrozeno ugotovil, da je Mihol — človek s fiksno idejo in bolnik, ki je že skušal pobegniti — to pot dokončno izginil.

Ferdinand Zalaznik je imel navado vsako jutro v postelji nekoliko poležati, saj kot upokojenec do kosila niti ni imel kaj prida početi. Tistih par kočini si je lahko obril popoldne, kakšnega honorarnega dela pa tudi ni imel. To pot pa ga je že ob svitu zbudil močan hrup z bližnjega križišča. Trušče je bil tako močan, da je vstal in stopil k oknu. Zagledal je možaka s čelado na glavi, ki je s kompresorjem vrtal v asfaltno prevleko ceste in očitno je bilo (kar pa je sicer za naše delavce sila nenavadno), da je za svoje delo hudo zagnan. Hkrati je Ferdinand opazil tudi miličnika, ki je tik pred križiščem miril razjarjenega šoferja.

„Oprostite, tovariš! Prosim — nazaj!“

„Kam nazaj“, se je hudoval voznik, „ko pa imam za ritjo celo kolono?“

„Me nič ne briga! Nazaj, vam rečem... Tu ne morete peljati.“

„Kako da ne? Že dvajset let stanujem tam preko in vselej sem se lahko peljal čez križišče.“

„To pot pa ne morete, tovariš,“ je še dokaj mirno dejal miličnik.

„Često namreč popravljajo...“

Ferdinand je gledal skoz okno in ni mogel verjeti svojim očem. Kolone avtomobilov so bile vse daljše in oglasilo se je silovito hupanje in trobljenje.

„Tovariš miličnik, kaj pa je? Le zakaj ne moremo naprej?“

„Tovariš miličnik, ukrepajte vendar! Saj ste vendar za to tukaj...“

„Kakšna oblast! Samo plačujemo, od nje pa nič!“

Miličnik je bil bolj in bolj živčen in si silovito zaželel, da bi se njegov šilt takoj končal. Miril je šoferje, ki so se razburjali in preklinjali, in zahteval, naj potrpe in se umaknejo. Toda umakniti se ni bilo več mogoče. Zato so šoferji stali ob avtomobilih, bentili in pri-

tiskali na hupe. Toda nič se ni zgodilo. Le kompresor je ril in ropotal dalje, rov pa je bil še daljši...

„Le kateri osel je naročil, da začno najbolj prometno križišče popravljati prav zdajle, ko je promet najbolj gost?“

„Ne vem“ — je odgovoril mož postave. „Moja dolžnost je, da zavarujem kraj dogajanja in zaprem promet, nisem pa dolžan razmišljati o utemeljenosti ukrepov nadrejenih oblasti.“

„Saj zato pa je tako! Vsak idiot ve, da bo ves promet zastal. In kaj potem? Kljub vsemu rijete po cesti sredi belega dne!“

„To so komunalne dejavnosti in policija se v to ne vtika.“

„Ha — ha“, se je zarežal debel tovariš. „Saj zato pa gre vse k hudiču, ko eden ne ve, kaj počne drugi...“

In tako so se kregali in zmerjali oblast in drug drugega, gneča pa je bila še večja...

„Če le ne bi bilo tega hudičevega ropota“, se je hudoval star možakar.

„Ali stanujete tukaj?“ ga je vprašala ženska srednjih let.

„Seveda. Tamle čez cesto. Pa kaj, ko ne morem čez... prekleto!“

„Kaj pa se tukaj sploh dogaja?“

„Vrag vedi! Zjutraj je zaropotalo in se zamajalo, da mi je pohištvo kar plesalo po sobi. In ker ni jenjalo, sem šel ven, ker bi sicer oglušil. Kaže pa, da ta norec s kompresorjem še ne bo odnehal...“

„Verjetno mora popraviti križišče.“

„Kaj križišče! Saj je razril že pol ulice. Še malo pa bo v reki...“

„Mogoče je pa kaj s kanalizacijo narobe.“

„Če je kaj narobe, tovarišica, so to zagotovo glave naših politikov. Verjemite mi, da tule diši po politiki. Tovariš iz sisa je zakuhal tovarišu z občine, ki bi rad prišel na višji položaj. Zdaj pa ne bo prišel, ker imamo tole gnečo. Bravo! Jaz pa zaradi tega ne morem čez cesto.“

V pristojnem podjetju je telefon zazvonil tako divje, da je direktorju tajnica kar odletela s kolen.

V pristojnem podjetju je telefon zazvonil tako divje, da je direktorju tajnica kar odletela s kolen.

SE NADALJUJE

Odpiramo problematiko...

(Nadaljevanje z 9. strani)

riva sodelavce). Ob preveliki strpnosti tako namesto neupravičenih izostankov pišejo dopuste, vinjenih ne odstranijo z dela, niti jih ne dajejo na disciplinski postopek, tako pa omogočajo, da za nedelo prejema odlične osebnih dohodek. Pozabljam, da delamo s tem „medvedjo uslugo“ alkoholikom, smo krivci za to, ljudje telesno in duševno propadajo pred našimi očmi.

Vemo, da se alkoholiki zelo spretno poslužujejo obrambnih mehanizmov in za svoje prekrške vedno najdejo zelo opravičljive izgovore. Hitro jim verjamemo, namesto da bi jim čimprej pomagali na trdna tla in jih motivirali za zdravljenje.

Vsakega alkoholika moramo vključiti v zdravljenje, ko so problemi na delu in v družini še popravljivi in ko se tudi sam alkoholik telesno in duševno lahko še rehabilitira. Alkoholiki zdravljenje radi odklanjajo, ker se jim zdi sramotno, s ponosom pa se majavi in neurejeni gibljejo v okolju, kjer delajo in živijo.

Vsem, ki se srečujejo s problemom alkoholizma, predlagamo, da z alkoholiki ravnaajo zelo strogo in dosledno. Zavedajmo se, da je problem alkoholizma naš skupni problem, ne pa samo problem zdravstvenih in socialnih služb.

D.H.

ROMI IN DELO

Ena pomembnih skrbí naše družbe je med drugim tudi urejanje romskega vprašanja. V naši republiki je razmeroma precej Romov, zato je ta problematika toliko bolj pomembna. V Sloveniji je romska problematika različno

urejena. Romi v Prekmurju so n. pr. že povsem „civilizirani“ in na solidni kulturni stopnji. Imajo svojo glasbo, folkloro, so ustrezno gmotno oskrbljeni in ni zaslediti večjih problemov. Drugače je v naši (dolenjski) regiji. Tukaj je problematika Romov najbrž najslabša. Romi so tukaj, lahko trdimo, razen nekaj izjem, še vedno ostro ločeni od družbe. Predstavljajo družbeno skupino, ki živi v neustreznih bivalnih prostorih, so siromašni, pogosto jih spremljajo predsodki.

Zakaj tako? Vprašanje zastavljamo problemsko. Poglejmo dejstva. Po ustavi in zakonu smo člani naše družbe enaki. V tej družbi le delo odreja družbeni položaj človeka. Zakaj je torej tolikšna razlika med Romi in ostalimi? Ne bomo se spuščali v zgodovino in antropološka razglabljanja. Ostanimo pri sedanjih dejstvih.

Naša družba je šla v svoji humanosti glede Romov zelo daleč. Na občinah obstajajo posebne službe in posebni denarni fond, ki so namenjeni skrbí za Rome. Preko teh mehanizmov družba nenehno skrbi za usodo Romov. Posebno skrb posveča zaposlovanju Romov, ker meni, da je delo osnovni pogoj za normalizacijo razmer pri Romih. Preko SIS za zaposlovanja potekajo aktivnosti, ki omogočajo zaposlovanje Romov. Včasih gre ta skrb za zaposlovanja celo tako daleč, da pooblaščen delavci malone „prosijo“, naj tega ali onega zdravega Roma zaposlijo. Vrstijo se tečajji, ki naj uvajajo Rome v delo.

Družba, rešuje tudi stanovanjske težave Romov z nabavo stanovanj (n.pr. Straži),

kontejnerjev in pridobivanjem za stanovanje ustreznih barak. Na Žabjek je bil napeljan vodovod, ki ga porabniki najbrž niso financirali.

Naj bo dovolj naštevanka, popolnoma jasno je, da družbi ni kaj očitati, češ, da ne skrbi za ta del svojih članov.

Poglejmo drugo plat problema. Na primerih iz Novolesa pogledimo, kako Romi sami vračajo dolg svoji družbi.

V letu 1982 smo sprejeli na delo določeno število Romov in zanje organizirali uvajalne seminarje za delo. Kaj smo dosegli? Od začetnega števila zaposlenih jih je ostala na delu le peščica!

Preverimo še delavnost, in sicer preko obsega bolniškega staleža. Upoštevali smo vseh

sedem Romov, ki so še zaposleni v Novolesu. Podatki so pokazali: v devetih mesecih letošnjega leta je bila sedmerica kar 553 dni v bolniškem staležu. Nekateri med njimi so bili na bolniški tudi po 14% vseh delovnih dni v tem obdobju. Za nameček so nekateri od zaposlenih Romov poleg bolniške „pridelali“ še več kot 20 „plavih“ delovnih dni in seveda prišli na disciplinsko. Dva sta bila po tem postopku v zadnjem času izključena, tako da se je začetno število še bolj skrčilo.

Podatki so zgovorni. Naj vam bodo, dragi bralci, v premislek. Išče odgovor, zakaj je tako? Kje je napaka in kaj storiti?

ŠAG

RAZPIS

Komisija za delovna razmerja TOZD TPI in Žaga Soteska je na svoji seji 16. 11. 1983 sprejela sklep, na podlagi katerega

RAZPISUJE

prosta dela in naloge strojnega vzdrževalca I za nedoločen čas s poimnim delovnim časom. Kandidat mora izpolnjevati poleg splošnih pogojev še naslednje posebne pogoje:

- končana poklicna šola
- strojnega ključavničarja,
- nad 2 leti delovnih izkušenj na področju vzdrževanja,
- in hidravlike.

Navedena dela in naloge so ovrednotene s 40 točkami VZD.

Prijave pošljite vodji splošnega oddelka TOZD TPI in Žaga Soteska s pripisom „komisiji za delovna razmerja“ v roku 8 dni po objavi v glasilu „Novoles“.

KDR

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža in očeta Ivana Suštaršiča se najlepše zahvaljujemo osnovnim organizacijama sindikata TOZD TSP in TOZD TVP, gasilskemu društvu Novoles za venco. Hvala tudi sodelavcem za venco in denarno pomoč.

Žena Vera,
sin Matjaž in
Branko z družino

Ivanu vslovo

V petek, 11. novembra, jutraj nas je pretresla vest, da nas je zapustil dolgoletni sodelavec Ivan Suštaršič. Od njega smo se poslovili v nedeljo, 13. novembra, na pokopališču v Vavti vasi.

Ivan je imel težko mladost. Že kot mlad fant je občutil bridkosti vojne vihre. Takrat je po svojih močeh pomagal partizanom. Po vojni je z vsem srcem pomagal pri obnovi domovine in se udeležil številnih delovnih akcij.

Izučil se je za mizarja, se zaposlil, si pridobil v različnih zaposlitvah mizarске izkušnje in se 1963 vključil v našo delovno organizacijo. Dolgo je delal v decimirnici TOZD TSP. Po ukinitvi decimirnice je delal kot sušilničar, pod njegovim vodstvom in nadzorstvom je sušilnica dobro delovala. Imel je izostren posluh za potrebe proizvodnje in čut za odgovornost. Zato je svoje delo opravljal pogosto tudi izven rednega delovnega časa, ob nedeljah in praznikih.

Ivana smo poznali kot dobrega in vesnega sodelavca. Zato nam bo ostal v trajnem in lepem spominu.

Pesniška delavnica

V današnji številki, ki je praznično obarvana, se spet srečamo z našimi znanci — pesniki iz naših tozdov: BLP, TDP in TYP. Nekaj resnega in nekaj za šalo...

ZAHVALA

Ob smrti mojega brata
Gojka Trivič se iskreno
zahvaljujem OOS TOZD
TDP in sodelavcem za
denarno pomoč in izre-
čeno sožalje.

Žaluoja
Danka Radujkovič
z možem

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje
drage mame

ANE KOLEGAR
se iskreno zahvaljujem
OOS TOZD Žaga za po-
darjeni venec.
Hvala tudi sodelavcem
za izrečeno sožalje in de-
narno pomoč.

Ivan Kolegar
z družino

ZAHVALA

Ob izgubi najinega
moža in očeta Lojzeta
Jakšeta se najlepše za-
hvaljujem OOS DSSS
in TSP ter sodelavcem za
podarjene vence in izre-
čeno sožalje. Iskrena
hvala sodelavcem TSP
za denarno pomoč in in-
dustrijskemu gasilskemu
društvu za venec, orga-
nizacijo potreba in ostalo
pomoč.

Žena Marica in
hči Marija

Jože Gutman

SPOMIN

Iz stotine cevi,
razgretih in temnih,
iz njihovih mračnih duplin
siknil je plamen.
In skozi jutranji zrak,
težek in siv,
morilska konica ponesla je
Smrt.
Od skal,
visokih in strmih;
od ponosnih očiakov,
pokritih z ledom,
kot krik preplašene ptice
odbil se je jok,
zaječal prek skal,
otožno, hropečo,
kot da bi se bal
se je izgubljal v dolini.
Nato Tišina!
Nekje daleč, tam za obzorjem,
začuje se Grom,
prihajal je bliže, da zopet izgine
turobni Jek
aktivirane mine.

Vukašin Adamović

ŽIVEO JE ČOVEK

Živeo je i umro čovek
ponos ovog stoljeća,
živeo je i umro čovek
naš ponos sloboda i sreća.

Živeo je i umro čovek
kojeg celi svet voli,
živeo je i umro čovek
za kojim nam otaše teške boli.

Živeo je i umro čovek
tvorac mira u celome svetu,
živeo je i umro čovek
kojem dajemo svečanu zakletvu.

Ostavio si nas družu Tito
sa neizlečivom tugom i boli,
al večno češ da živiš u srcima
naroda koji te voli.

Anton Aš

LOVSKI ZBOR

Zborno mesto oživi,
so lovci skupaj zbrani vsi.
Poje lovski rog „trara“,
zdaj brz na jago — ena dva!

V štante stopi lovcev zbor
in zajček čaka, če je nor,
da na jaso se poda,
kjer čaka ga: trara — trara!

Pa po hosti završi,
ko skozi zbor se psvo podi,
skupaj vsi zdaj gremo na lov —
le hitro... gremo... hov-hov-hov!

Se medvedka pripodi
in mladi lovec onemi...
Rad bi streljal kar za dva —
a zver je ta — zaščiten!

Skrivnost razrite ceste

(Nadaljevanje s prejšnje številke)

Kaj je bilo zadnjič: med množico simpozijev se prenekateri od njih ukvarja tudi s človekovo duševnostjo in udeleženci se znajdejo na strokovnem ogledu kakšne psihiatrične ustanove. Tako so bili onega dne priznani strokovnjaki tudi v norišnici, kjer pa je vodič groženo ugotovil, da je Mihol — človek s fiksno idejo in bolnik, ki je že skušal pobegniti — to pot dokončno izginil.

Ferdinand Zalaznik je imel navado vsako jutro v postelji nekoliko poležati, saj kot upokojenec do kosila niti ni imel kaj prida početi. Tistih par kocih si je lahko obril popoldne, kakšnega honorarnega dela pa tudi ni imel. To pot pa ga je že ob svitu zbudil močan hrup z bližnjega križišča. Trušče je bil tako močan, da je vstal in stopil k oknu. Zagledal je možaka s čelado na glavi, ki je s kompresorjem vrtal v asfaltno prevleko ceste in očitno je bilo (kar pa je sicer za naše delavce sila nenavadno), da je za svoje delo hudo zagnan. Hkrati je Ferdinand opazil tudi miličnika, ki je tik pred križiščem miril razjarjenega šoferja.

„Oprostite, tovariš! Prosim — nazaj!“

„Kam nazaj“, se je hudoval voznik, „ko pa imam za ritjo celo kolono?“

„Me nič ne briga! Nazaj, vam rečem... Tu ne morete peljati!“

„Kako da ne? Že dvajset let stanujem tam preko in vselej sem se lahko peljal čez križišče.“

„To pot pa ne morete, tovariš,“ je še dokaj mirno dejal miličnik.

„Cesto namreč popravljajo...“

Ferdinand je gledal skozi okno in ni mogel verjeti svojim očem. Kolone avtomobilov so bile vse daljše in oglasilo se je silovito hupanje in trobljenje.

„Tovariš miličnik, kaj pa je? Le zakaj ne moremo naprej?“

„Tovariš miličnik, ukrepajte vendar! Saj ste vendar za to tukaj...“

„Kakšna oblast! Samo plačujemo, od nje pa nič!“

Miličnik je bil bolj in bolj živčen in si silovito zaželel, da bi se njegov ših takoj končal. Miril je šoferje, ki so se razburjali in preklinjali, in zahteval, naj potrpe in se umaknejo. Toda umakniti se ni bilo več mogoče. Zato so šoferji stali ob avtomobilih, benti in pri-

tiskali na hupe. Toda nič se ni zgodilo. Le kompresor je ril in ropotal dalje, rov pa je bil še daljši...

„Le kateri osel je naročil, da začno najbolj prometno križišče popravljati prav zdajle, ko je promet najbolj gost?“

„Ne vem“ — je odgovoril mož postave. „Moja dolžnost je, da zavarujem kraj dogajanja in zaprem promet, nisem pa dolžan razmišljati o utemeljenosti ukrepov nadrejenih oblasti.“

„Saj zato pa je tako! Vsak idiot ve, da bo ves promet zastal. In kaj potem? Kljub vsemu rijete po cesti sredi belega dne!“

„To so komunalne dejavnosti in policija se v to ne vtika.“

„Ha — ha“, se je zarežal debel tovariš. „Saj zato pa gre vse k hudiču, ko eden ne ve, kaj počne drugi...“

In tako so se kregali in zmejjali oblast in drug drugega, gneča pa je bila še večja...

„Če le ne bi bilo tega hudičevega ropota“, se je hudoval star možakar.

„Ali stanujete tukaj?“ ga je vprašala ženska srednjih let.

„Seveda. Tamle čez cesto. Pa kaj, ko ne morem čez... prekleto!“

„Kaj pa se tukaj sploh dogaja?“

„Vrag vedi! Zjutraj je zaro-potalo in se zamajalo, da mi je pohištvo kar plesalo po sobi. In ker ni jenjalo, sem šel ven, ker bi sicer oglušil. Kaže pa, da ta norec s kompresorjem še ne bo odnehal...“

„Verjetno mora popraviti križišče.“

„Kaj križišče! Saj je razril že pol ulice. Še malo pa bo v reki...“

„Mogoče je pa kaj s kanalizacijo narobe.“

„Če je kaj narobe, tovarišica, so to zagotovo glave naših politikov. Verjemite mi, da tule diši po politiki. Tovariš iz sisa je zakuhal tovarišu z občine, ki bi rad prišel na višji položaj. Zdaj pa ne bo prišel, ker imamo tole gnečo. Bravo! Jaz pa zaradi tega ne morem čez cesto.“

V pristojnem podjetju je telefon zazvonil tako divje, da je direktorju tajnica kar odletela s kolen.

V pristojnem podjetju je telefon zazvonil tako divje, da je direktorju tajnica kar odletela s kolen.

SE NADALJUJE

				KEM. ELEMENT	ROGER VADIM	BRANI-SLAV NUŠIČ	VELIKA RIBA	FRANC JONAS	RADIJ	VELIKA MAČKA	40 LET	PREDPOV. V TUJAKH	SEVERNI JELEN	MEHAN. PRIPRAV	BRODNIK V GR. MIT.
											DESKA				
											CORA				
										RUSKA KRIŽANKA					
										100m ²					
				SOGLAS-NIK		ZABA-VIŠČE	METER ANČUSTIN JOŽE	NAPA-DALEC							
				ŽENSKO IME			ŽIVILO	TRTJA CRKA					KRAJNO ANICA	DELOVNA ORGAN. 6. TON	
										AMPER			BRAT ABELA	ANTIČNA LADJA	
										DEL GLAVE					
VELIK PTIČ				MOŽ S. FIE LOREN	ANTUN NALIS	POLMER	JAKLIČ KAREL	OKRUGEL JOTOR						6. CRKA	GRŠKA CRKA
VOJAŠKA ZABEDBA									VODIK	RADIJ			KELVIN	FLUOR	
ŽELEZ. VOZ						RAZSTA-VITI NA RE-CEPTIM			SOIGRAL-KA	DUŠIK			VODNA ŽIVAL	TALIJ	
MOJZESOV BRAT					F. UNEX POLOTOKA		SLOV. JEZIKO-SLOVEC	OKR. ZAR. REŠEV. ČOLN	DOMAČA ŽIVAL	ANG. ŠROF. RIMSKA STEVILKA					STENA
SESTAVIL SLAVKO MEDVED	NAŠ OTOK	SKLEPNA BAZE DA			ČLAN KPO LAVRIL JOŽE									ZAHOD	ŽUŽKOJED
SUMER-SKI BOG							OKR. ZAR. KARAT	OSMA STOPNI					IME ZA SMUČI		
KRATICA AM. LET. DRUŽBE				JOŽE KNEZ	IZVIRLI PTIČ		PASMA PSOV	TRST		OKR. ZAR. SOPRAN	KRAJ PRI VARNIKI				
IMAGI-NARNA ENOTA	VELE-MOJSTER				NGVINC VESNA	TONA ORGAN. AMERIS. DRŽAV	DANSKI OTOK	IZVOZ SAMO-GLASNIK							KRAJ PRI LOVRANU
LITER	ATMO-SFERA	BERILIJ									LUKŠIČ			RIMSKA	PREBODNA V TUJAKH
RAZ-GLASNIK						IPILON	ZACETEK ABCEDE	KALIJ	NGGOM. KLUB	NEVTROM					
GRŠKA BOGINJA ZEMLJE				GLASILO NOVOLES	ŠPAN. TENISAR										

Za današnjo nagradno križanko ob dnevu republike bomo spet podelili tri lepe knjižne nagrade. Rešitve pošljite na uredništvo v DSSS do vključno 9. 12. 1983.

Prijetno reševanje

PREBERITE

Tudi za rahlo šaljivo nagradno križanko št. 3 smo prejeli precej rešitev in sicer 30. Od teh je bilo 17 rahlo pravih in 13 precej napačnih. Izmed rahlo pravih rešitev smo izžrebali 3 srečnejše, ki prejmejo oz. bodo deležni rahlo šaljive nagrade ob prvi priliki! Sledi obvestilo! — Nagrajenci: 1. ŽITNIK JANEZ DSSS, 2. KREN DRAGA DSSS, 3. KRANJC ANICA TOZD TVP

Za današnjo nagradno križanko ob dnevu republike bomo spet podelili tri lepe knjižne nagrade. Rešitve pošljite na uredništvo v DSSS do vključno 9. 12. 1983.

Prijetno reševanje

PRAVILNA REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 3 — VODORAVNO: 1. NOVALIS 8. VEZANE PLOŠČE 19. ANTANTA 21. RAMA 22. TURČIN 23. OZELENITEV 25. AUTARKIJA 27. PATER 28. LADISLAV 30. DATI 31. JET 32. NIKNITI 34. N. N. 36. CBE 38. LORA 39. RE 40. ABA 41.

INE 42. AU 43. STOP 44. OČANEC 46. IKAR 43. TER 48. KOCINE 51. AREST 52. PM 53. MI(TI, VI) 54. OMA-MEL 56. KOLOD 58. INRI 60. GADI 62. IN 64. LIPA 65. NOST 66. LEJLA 67. ŠERKO 70. SL 71. PEUNI (PESMI) 72. MAMUT 74. IONI 76. AIR RAI 77. KLE 79. IRUA 81. NAGON 83. OAS 85. ODRA 86. AORTA 87. IN 88. OTRANT

Najbrž veste ...

... da je neki TOZD predelel surovino od drugega tozda ne da bi kaj plačal. Bratski odnosi med tozdi, ni kaj reči!

Glasilo „NOVOLES“ ureja uredniški odbor: Vladimir Bajc, Marjan Grabnar, Vanja Kastelic — tehnični urednik, Mladen „Tajster, Jadran Šnidaršič, Alfonz Šterbenc — glavni in odgovorni urednik, Igor Vizjak in Bogomir Zorman. Izdaja delovna organizacija „NOVOLES“, lesni kombinat n. sol. o. Novo mesto — Straža. Naklada 3000 izvodov. Stavek, filmi in montaža: DITO, TOZD Grafika. Tisk: DITO, TOZD Tiskarna. Glasilo je oproščeno temeljnega prometnega davka na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421/72 z dne 31. januarja 1978.